

Daniels bok – nummer førtien

Paulus' profetiske tjeneste: Å knytte det gamle Israel til det åndelige Israel

Jeff Pippenger

2024-01-05

Apostelen Paulus var bindeleddet mellom det gamle Israel og det åndelige Israel, for hans tjeneste, hans navn, hans personlige omstendigheter og hans profetiske gjerning vitner alle om denne sannheten. Han identifiserte seg selv som den minste av apostlene, for han hadde forfulgt Guds folk.

For jeg er den ringeste av apostlene, jeg som ikke er verdig til å kalles en apostel, fordi jeg forfulgte Guds menighet. 1 Korinterbrev 15:19.

Navnet han fikk ved omvendelsen, var Paulus, som betyr liten eller ringe, for han var den minste av apostlene. Likevel var hans opprinnelige navn Saul, som betyr «utvalgt».

Da svarte Ananias: Herre, jeg har hørt av mange om denne mannen, hvor mye ondt han har gjort mot dine hellige i Jerusalem; og her har han fullmakt fra yppersteprestene til å binde alle som påkaller ditt navn. Men Herren sa til ham: Gå av sted! For han er et utvalgt redskap for meg, til å bære mitt navn fram for hedningene og konger og Israels barn, Apostlenes gjerninger 9:13–15.

Saul var «et utvalgt redskap» til å bære evangeliet til hedningene, men han måtte først omvendes og ydmykes til Paulus (liten), for han kom til å trenge å være mektig. Paulus forstod at hans styrke ble funnet i hans litenhet, eller hans svakhet.

Og for at jeg ikke skulle opphøyes over måte på grunn av de mange åpenbaringer, ble det gitt meg en torn i kjødet, Satans engel, som skulle slå meg, for at jeg ikke skulle opphøyes over måte. Om dette bad jeg Herren tre ganger at den måtte vike fra meg. Og han sa til meg: Min nåde er nok for deg, for min kraft fullendes i svakhet. Derfor vil jeg så meget heller rose meg av mine skrøpeligheter, for at Kristi kraft kan ta bolig i meg. Derfor er jeg vel til mote i skrøpeligheter, i mishandling, i nød, i forfølgelser, i trengsler for Kristi skyld; for når jeg er svak, da er jeg sterk. 2 Korinterbrev 12:7–10.

Saul var «utvalgt», men for at han skulle være sterk, ble han gjort liten (Paulus). Han ble utvalgt til å bringe evangeliet til hedningene, men han var delvis blitt utvalgt på grunn av sin kunnskap om Det gamle testamente.

Særlig fordi jeg vet at du er vel kjent med alle skikker og spørsmål som finnes blant jødene; derfor ber jeg deg om å høre på meg med tålmodighet. Mitt levnet fra ungdommen av, som fra begynnelsen ble ført blant mitt eget folk i Jerusalem, kjenner alle jødene; de har kjent meg fra først av, om de ville vitne, at jeg etter den strengeste sekt i vår religion levde som fariseer. Apostlenes gjerninger 26:3–5.

Saul hadde fått undervisning av Gamaliel, som ble regnet som en av de største lærerne i Det gamle testamentes skrifter.

Anmodningen ble innvilget, og «Paulus stod på trappen og vinket med hånden til folket.» Bevegelsen fanget deres oppmerksomhet, mens hans holdning inngød respekt. «Og da det var blitt stor stillhet, talte han til dem på det hebraiske språk og sa: Menn, brødre og fedre, hør nå mitt forsvarstale til dere.» Da de hørte de velkjente hebraiske ordene, «ble de enda stillere», og i den alminnelige taushet fortsatte han: «Jeg er i sannhet en mann som er jøde, født i Tarsus, en by i Kilikia, men oppfostret i denne byen ved Gamaliels føtter og opplært etter den strenge loven fra fedrene, og jeg var nidkjær for Gud, slik dere alle er i dag.» Ingen kunne benekte apostelens utsagn, for de forhold han viste til, var godt kjent av mange som ennå levde i Jerusalem.» Apostlenes gjerninger, 408.

Saul var ikke blitt utvalgt tilfeldig, og et av de særskilte formålene med Paulus' tjeneste var å bygge bro mellom den hellige historien til det bokstavelige Israel og den hellige historien til det åndelige Israel. I sammenheng med dette forhold forfattet han størstedelen av Det nye testamente. Ett kapittel i hans skrifter påviser grunnlaget for rammen til den første engels budskap og også for rammen til den tredje engels budskap. Avsnittet er et monument i adventismens historie som påviser skillet mellom de kloke og de dårlige i adventismens begynnelse og avslutning.

Men vi ber dere, brødre, ved vår Herre Jesu Kristi komme og ved vår samling hos ham, at dere ikke så snart lar dere røkke i sinnet eller forferde, verken ved ånd eller ved ord eller ved brev som om det var fra oss, som om Kristi dag stod for døren. La ingen bedra dere på noen måte; for den dag kommer ikke uten at frafallet først kommer, og syndens menneske blir åpenbart, fortapelsens sønn, han som setter seg opp mot og opphøyer seg over alt som kalles Gud eller blir tilbedt, så han som Gud setter seg i Guds tempel og viser seg selv fram som om han var Gud. Husker dere ikke at jeg sa dere dette da jeg ennå var hos dere? Og nå vet dere hva som holder igjen, for at han skal bli åpenbart i sin egen tid. For lovløshetens hemmelighet er alt virksom; bare må han som nå holder igjen, først bli ryddet av veien. Og da skal den lovløse bli åpenbart, han som Herren skal fortære med sin munns ånde og tilintetgjøre ved glansen av sitt komme. Hans komme er etter Satans virksomhet, med all kraft og tegn og løgnens undergjerninger og med all urettferdighetens forførelse blant dem som går fortapt, fordi de ikke tok imot kjærlighet til sannheten, så de kunne bli frelst. Derfor sender Gud dem en kraftig villfarelse, så de tror løgnen, for at de alle skal bli dømt, de som ikke trodde sannheten, men hadde behag i urettferdigheten. 2 Tessalonikerne 2:1–12.

Sammenhengen for dette avsnittet er overveielser av når Kristus ville komme tilbake for annen gang. Paulus minner tessalonikerne om at han allerede tidligere har besvart denne bekymringen da han sa: «Husker dere ikke at da jeg ennå var hos dere, fortalte jeg dere dette?» Paulus søkte å hindre at brødrene ble forført i spørsmålet om «vår Herre Jesu Kristi komme og vår samling hos ham».

Historikerne fastslår at halvparten av William Millers budskap var basert på hans identifikasjon av de to tusen tre hundre årene i Daniel kapittel åtte, vers fjorten. Den andre halvparten av hans budskap, som noen ganger ikke blir erkjent, er hans arbeid med å tilbakevise de falske

læresetningene om Kristi annet komme.

På grunnlag av den falske jesuittiske metodologien fantes det (og finnes det fortsatt) en fremtredende falsk lære som William Miller konsekvent motsatte seg. Det var den falske læren at Herrens annet komme ble forutgått av tusen år med fred, kalt «det timelige millennium», som også Søster White motsatte seg.

Millers virke stadfestet også sannheten om Kristi bokstavelige gjenkomst, i motsetning til de ulike falske forestillingene om tusenårsriket som var utbredt i hans samtid. Paulus omtaler det annet komme i 2 Tessalonikerbrev, så dette avsnittet var en del av Millers forståelse av et bokstavelig annet komme. Kapitlet var «nærværende sannhet» for Miller.

Paulus identifiserer en viktig rekkefølge av hendelser knyttet til det annet komme, og fremlegger også begrunnelsen for hvorfor tessalonikerne ikke skulle vente Herrens gjenkomst i sin levetid. Paulus sier: «Now we beseech you, brethren, by the coming of our Lord Jesus Christ, and by our gathering together unto him.» Ordet «beseech» betyr å forhøre. Paulus resonnerer seg frem gjennom de elementer som er forbundet med det annet komme og leder sine tilhørere gjennom en form for forhør, ment å frembringe analyse av hans logikk hos dem som hører ham.

Strukturen i hans logikk er at før Kristus vender tilbake annen gang, må pavedømmet bli identifisert og herske, og at før pavedømmet trer fram i historien, må det komme et frafall. Frafallet lå ennå i framtiden, så pavedømmets framkomst lå enda lenger bortenfor dette. Hvordan kunne da noen bli bedratt til å tro at Kristi gjenkomst var nær? Han bruker flere symboler på pavedømmet for å fastslå nettopp hvilken makt det er som åpenbares etter frafallet. Han kaller pavedømmet «syndens menneske», «den lovløse», «fortapelsens sønn» og «lovløshetens hemmelighet». Søster White er tydelig på at dette alle er symboler som identifiserer pavedømmet.

«Men før Kristi komme skulle det finne sted viktige utviklinger i den religiøse verden, forutsagt i profetien. Apostelen erklærte: «La dere ikke så snart rokke i sinnet eller forferde, verken ved ånd eller ved ord eller ved brev, som om det var fra oss, som om Kristi dag stod for døren. La ingen bedra dere på noen måte; for den dagen kommer ikke uten at frafallet først kommer, og syndens menneske blir åpenbart, fortapelsens sønn, han som setter seg imot og opphøyer seg over alt det som kalles Gud, eller det som tilbes, slik at han som Gud sitter i Guds tempel og viser seg selv fram som om han var Gud.»

«Paulus' ord skulle ikke mistolkes. Det skulle ikke læres at han, ved særskilt åpenbaring, hadde advart tessalonikerne om Kristi umiddelbare gjenkomst. En slik holdning ville skape forvirring i troen; for skuffelse fører ofte til vantro. Apostelen advarte derfor brødrene mot å ta imot noe slikt budskap som om det kom fra ham, og han gikk videre med å understreke det faktum at den pavelige makt, så klart beskrevet av profeten Daniel, ennå skulle oppstå og føre krig mot Guds folk. Inntil denne makten hadde fullført sitt dødbringende og gudsbespottelige verk, ville det være forgjeves for menigheten å se fram til sin Herres komme. 'Husker dere ikke,' spurte Paulus, 'at da jeg ennå var hos dere, fortalte jeg dere disse ting?''

«Forferdelige var de prøvelser som skulle hjemsøke den sanne kirke. Allerede på den tid da apostelen skrev, hadde «lovløshetens hemmelighet» begynt å virke. De begivenheter som

skulle finne sted i fremtiden, skulle være «etter Satans kraftige virksomhet med all makt og tegn og løgnens undergjerninger, og med all urettferdighetens forførelse hos dem som går fortapt.»

Særlig alvorlig er apostelens uttalelse angående dem som skulle nekte å ta imot «kjærligheten til sannheten». «Derfor,» erklærte han om alle som med overlegg skulle forkaste sannhetens budskaper, «skal Gud sende dem kraftig villfarelse, så de tror løgnen, for at de alle skal bli fordømt, de som ikke trodde sannheten, men hadde behag i urettferdigheten.» Mennesker kan ikke straffet forkaste de advarsler som Gud i barmhjertighet sender dem. Fra dem som fortsetter å vende seg bort fra disse advarslene, trekker Gud sin Ånd tilbake og overlater dem til de bedrag de elsker.» Apostlenes gjerninger, 265, 266.

Selv om søster White direkte identifiserer «syndens menneske», «den lovløse», «fortapelsens sønn» og «lovløshetens mysterium» fra Paulus' avsnitt, og kaller dette «den pavelige makt», sier hun mer. Hun identifiserer at disse symbolene, som Paulus benyttet for å identifisere paven i Roma, var hentet fra Daniels bok, da hun uttalte: «The apostle therefore cautioned the brethren to receive no such message as coming from him, and he proceeded to emphasize the fact that the papal power, so clearly described by the prophet Daniel, was yet to rise and wage war against God's people. Until this power should have performed its deadly and blasphemous work, it would be in vain for the church to look for the coming of their Lord.» Paulus bygget den delen av budskapet til tessalonikerne som identifiserte pavedømmet, på Daniel kapittel elleve, vers trettiseks.

Og kongen skal gjøre etter sitt eget forgodtbefinnende; og han skal opphøye seg selv og gjøre seg større enn enhver gud, og tale forunderlige ting mot guden Gud, og han skal ha framgang inntil vreden er fullbyrdet; for det som er fastsatt, skal bli gjort. Daniel 11:36.

Når Paulus identifiserer paven som den «som står imot og opphøyer seg over alt som kalles Gud eller helligdom, så han setter seg i Guds tempel som om han var Gud og gir seg ut for å være Gud», parafraserte Paulus profeten Daniels beskrivelse av den «kongen» som gjorde «etter sitt eget forgodtbefinnende», og opphøyet «seg selv» og gjorde «seg større enn alle guder». Paven er den kongen som taler «forunderlige ord mot guden Gud», og paven er den makten som skulle «ha framgang inntil» den første «vrede» var «fullbyrdet» i 1798.

Daniel elleve, og vers trettiseks, er helt avgjørende å forstå rett dersom kunnskapsøkningen i 1989 skal forstås rett. Av denne grunn ble den falske læren om at kongen i verset var Frankrike, slik den ble introdusert av Uriah Smith, innført i adventismens første generasjon (1863 til 1888). Smith endret teksten i vers trettiseks fra «kongen» (som er pavedømmet som ble beskrevet i de foregående versene) til «en konge» (enhver konge) for å tilskrive det ateistiske Frankrike kjennetegnene ved Romas tilbedelsesform, men dette var bare et springbrett for å fremsette sin kjeppehestteori om at Tyrkia er kongen i nord i vers førti og videre.

Satan begynte tidlig å tilsløre det faktum at kongen i verset er pavedømmet, og det er apostelen Paulus som gir Daniels vitnesbyrd et annet vitne til dette faktum. Søster White gav det tredje vitnet.

Satan forsøkte ikke bare å tilsløre sannheten om at kongen i verset er paven, men ved å forvrengte sannheten som verset inneholder, gjorde Satan også betydningen av hva «vrede» i verset representerte, uklar. Pavemakten i verset skulle ha fremgang inntil 1798, da den fikk sitt dødelige sår. 1798 er slutten på de to tusen fem hundre og tjue år av Guds vrede som ble fullbyrdet over det nordlige riket Israel, med begynnelse i 723 f.Kr.

Dersom adventismen hadde forsvart og fastholdt «de syv tider» i 1863, ville det ha vært nærmest umulig for Uriah Smith å slippe unna med et slikt tøv om vers trettiseks, for «vreden» ville ha blitt forstått som en fremstilling av Guds første vrede på «syv tider», og dermed ville den overhodet ikke hatt noen forbindelse med Frankrike. Kunnskapens tilvekst i 1989 støttes av Paulus i dette avsnittet, og av denne grunn gjelder Paulus' advarsel i avsnittet om dem som ikke tar imot kjærligheten til sannheten, men i stedet tar imot kraftig villfarelse, at de gjør dette gjennom sin forkastelse av de sannheter Paulus fremholder i avsnittet. En av disse sannhetene er den rette identifikasjonen av kongen i nord i Daniel kapittel elleve, vers førti til førtifem.

I avsnittet, etter at Paulus identifiserer Romas pave, identifiserer han en rekke begivenheter ved verdens ende som leder frem til Kristi gjenkomst, som er avsnittets emne. Han sier: «da skal den lovløse åpenbares». Denne «lovløse» er paven, «han som Herren Jesus skal fortære med sin munns ånde og tilintetgjøre ved sin gjenkomsts åpenbarelse». Deretter sier Paulus: «han hvis komme er etter Satans virksomhet med all makt og tegn og løgnens undergjerninger.» Jesus er den «hvis komme er etter Satans virksomhet».

Satans mirakuløse virksomhet er tidsperioden fra den snart kommende søndagsloven og inntil Mikael står fram og nådetiden for menneskene avsluttes. Satan utfører ingen mirakler under de syv siste plagene som blir utøst fra nådetidens avslutning og inntil Kristus vender tilbake.

«Kristus sier: 'På deres frukter skal dere kjenne dem.' Dersom de som utfører helbredelser, på grunn av disse manifestasjoner er tilbøyelige til å unnskyldte sin forsømmelse av Guds lov og fortsetter i ulydighet, følger det ikke av dette at de har Guds store kraft, selv om de har makt i enhver og all utstrekning. Tvert imot er det den store bedragerens mirakelgjørende kraft. Han er en overtredet av den moralske lov, og anvender enhver innretning han kan beherske for å blinde menneskene for dens sanne karakter. Vi blir advart om at han i de siste dager vil virke med tegn og løgnaktige undergjerninger. Og han vil fortsette disse undergjerninger inntil nådetidens avslutning, for at han ved dem kan peke på dem som bevis for at han er en lysets engel og ikke en mørkets.» The Seventh-day Adventist Bible Commentary, bind 7, 911.

Paulus påpeker at det ville komme et frafall som gikk forut for åpenbaringen av pavedømmet, og at Kristi annet komme ville finne sted «etter» Satans underfulle virksomhet. Satans underfulle virksomhet begynner ved søndagsloven i De forente stater og ender ved ankomsten av nådetidens avslutning og de sju siste plagene. Satans underfulle virksomhet begynner ved søndagsloven i De forente stater.

«Ved det dekret som håndhever innstiftelsen av pavedømmet i strid med Guds lov, vil vår nasjon fullstendig løsrive seg fra rettferdigheten. Når protestantismen skal rekke sin hånd over kløften for å gripe den romerske makts hånd, når den skal strekke seg over avgrunnen for å

slutte hånd med spiritismen, når vårt land, under innflytelsen av denne trefoldige union, skal forkaste ethvert prinsipp i sin grunnlov som en protestantisk og republikansk regjering, og skal sørge for utbredelsen av pavelige usannheter og villfarelser, da kan vi vite at tiden er kommet for Satans underfulle virksomhet, og at enden er nær.» Testimonies, bind 5, 451.

Søndagsloven er enden på det sjette riket, jorddyret i Åpenbaringen kapittel tretten. Jorddyret begynte å herske ved slutten av de tolv hundre og seksti årene med pavelig styre i 1798. Pavemakten ble derfor åpenbart i året 538, selv om dens verk med å ta kontroll over verden allerede var virksomt da Paulus nedtegnet sine ord. Før året 538 skulle det komme et frafall som gikk forut for åpenbaringen av syndens menneske, sittende i Guds tempel.

Frafallet ble fremstilt ved menigheten i Pergamos, da den kristne kirke inngikk kompromiss med hedenskapets religion, slik dette ble symbolisert ved keiser Konstantin. Paulus identifiserte de profetiske kjennetegn som måtte inntreffe før Kristi annet komme. Etter å ha gjenoppfrisket det han tidligere hadde lært tessalonikerne, spør han deretter om de ikke husket at han tidligere hadde lært dem disse sannheter. Han minner dem så om at de også burde erindre at han hadde lært dem at en makt skulle «holde tilbake» pavedømmet, «for at» pavedømmet «skulle bli åpenbart i sin tid». Ordet «holder tilbake» betyr å holde i tømme. Ordet «holder tilbake» blir senere i det samme avsnitt oversatt som «som nå holder igjen».

Passasjen blir derfor korrekt gjengitt slik: «Og nå vet dere hva som holder pavedømmet tilbake, for at pavedømmet skal bli åpenbart i sin tid. For lovløshetens mysterium (pavedømmet) er allerede virksomt; bare han som nå holder pavedømmet tilbake, vil fortsette å holde pavedømmet tilbake inntil han blir tatt av veien.» Da William Miller gjenkjente denne passasjen i Tessalonikerbrevene, innså han at den makten som hindret pavedømmet i å bestige jordens trone i året 538, var hedensk Roma, og at hedensk Roma ville holde pavedømmets makts fremvekst tilbake inntil hedensk Roma ble «tatt av veien».

«I de tolv årene jeg var deist, leste jeg alle de historieskrifter jeg kunne finne; men nå elsket jeg Bibelen. Den lærte om Jesus! Men fremdeles var det en god del av Bibelen som var mørkt for meg. I 1818 eller 19, mens jeg samtalte med en venn, som jeg avla et besøk, og som hadde kjent meg og hørt meg tale mens jeg var deist, spurte han, på en nokså betydningsfull måte: «Hva mener du om dette skriftstedet, og det?» idet han siktet til de gamle tekstene jeg hadde innvendt mot da jeg var deist. Jeg forstod hva han var ute etter, og svarte: Gi meg tid, så skal jeg fortelle deg hva de betyr. «Hvor lang tid vil du ha?» Det vet jeg ikke, svarte jeg, men jeg skal si deg det; for jeg kunne ikke tro at Gud hadde gitt en åpenbaring som ikke kunne forstås. Da besluttet jeg å granske min Bibel, i den tro at jeg kunne finne ut hva Den Hellige Ånd mente. Men så snart jeg hadde fattet denne beslutningen, kom tanken til meg: «Sett at du finner et avsnitt som du ikke kan forstå, hva vil du da gjøre?» Da kom denne måten å studere Bibelen på i mitt sinn: Jeg vil ta ordene i slike avsnitt og følge dem gjennom Bibelen, og på denne måten finne ut deres betydning. Jeg hadde Crudens konkordans, som jeg mener er den beste i verden; så tok jeg den og min Bibel og satte meg ved skrivebordet mitt, og leste intet annet, unntatt litt av avisene, for jeg var fast bestemt på å få vite hva min Bibel betydde.»

«Jeg begynte med Første Mosebok og leste videre langsomt; og da jeg kom til et tekststed som jeg ikke kunne forstå, gransket jeg Bibelen for å finne ut hva det betydde. Etter at jeg hadde gått gjennom Bibelen på denne måten, å, hvor klart og herlig sannheten fremstod! Jeg fant det som jeg har forkynt for dere. Jeg ble overbevist om at de sju tider endte i 1843. Deretter kom jeg til de 2300 dager; de førte meg til den samme konklusjon; men jeg hadde ikke i tanke å finne ut når Frelseren skulle komme, og jeg kunne ikke tro det; men lyset traff meg så sterkt at jeg ikke visste hva jeg skulle gjøre. Nå tenkte jeg: Jeg må spenne på meg sporer og ridebukser; jeg vil ikke gå raskere enn Bibelen, og jeg vil ikke bli tilbake for den. Hva enn Bibelen lærer, vil jeg holde fast ved. Men ennå var det noen tekststeder som jeg ikke kunne forstå.»

«Så mye om hans alminnelige måte å studere Bibelen på. Ved en annen anledning redegjorde han for sin fremgangsmåte når det gjaldt å fastslå betydningen av den teksten vi har foran oss — betydningen av «det daglige». «Jeg leste videre,» sa han, «og kunne ikke finne noe annet tilfelle hvor det forekom, enn i Daniel. Deretter tok jeg de ordene som stod i forbindelse med det, «ta bort». Han skal ta bort det daglige, «fra den tid da det daglige blir tatt bort», osv. Jeg leste videre og tenkte at jeg ikke skulle finne noe lys over teksten; til slutt kom jeg til 2 Tessalonikerne 2:7–8. «For lovløshetens hemmelighet er alt virksom; bare at den som nå holder igjen, vil holde igjen, inntil han blir ryddet av veien, og da skal den lovløse åpenbares,» osv. Og da jeg var kommet til den teksten, å, hvor klar og herlig sannheten fremstod! Der er det! det er «det daglige»! Vel, hva mener nå Paulus med «den som nå holder igjen», eller hindrer? Med «syndens menneske» og «den lovløse» menes pavedømmet. Vel, hva er det som hindrer at pavedømmet blir åpenbart? Jo, det er hedenskapet; vel, da må «det daglige» bety hedenskapet.» William Miller, Apollos Hale, The Second Advent Manual, 65, 66.

Uten en forståelse av at «det daglige» i Daniels bok var et symbol på hedenskap, ville Miller vanskelig ha kunnet utvikle den rammen som han bygde sin profetiske struktur på. «Det daglige» forekommer fem ganger i Daniels bok, og det etterfølges alltid av et symbol på pavedømmet. Beviset for at «det daglige» i Daniels bok er hedenskap, finnes i Paulus' brev til tessalonikerne. En av de mest alvorlige advarslene i Guds Ord finnes der, for der sier Paulus klart at de som ikke elsker sannheten, skal bli sendt en kraftig villfarelse. Sannheten som med hensikt ble plassert i Tessalonikerbrevene, var identifikasjonen av hedenskapets forbindelse med pavedømmet, og å forkaste den sannheten er å garantere at en kraftig villfarelse vil bli følgen av denne forkastelsen.

Vi vil fortsette dette emnet i den neste artikkelen.

Stans opp og undre eder; rop ut og skrik: de er drukne, men ikke av vin; de vakler, men ikke av sterk drikk. For Herren har utøst over eder en dyp søvns ånd, og han har lukket eders øyne; profetene og eders fyrster, seerne, har han tildekket. Og hele synet er blitt for eder som ordene i en bok som er forseglet, og når man gir den til en som kan lese og sier: Les dette, jeg ber dig, så sier han: Jeg kan ikke; for den er forseglet. Og boken blir gitt til en som ikke kan lese, og det blir sagt: Les dette, jeg ber dig, så sier han: Jeg kan ikke lese. Derfor sa Herren: Fordi dette folk holder sig nær til mig med sin munn og ærer mig med sine leber, men holder sitt hjerte langt borte fra mig, og deres frykt for mig er innlært efter menneskebud, derfor, se, vil jeg atter gjøre et underfullt verk blandt dette folk, ja, et underfullt verk og et under; for deres vises visdom skal forgå, og deres forstandiges forstand skal skjules. Ve dem som går dypt for å skjule sitt råd

for Herren, og hvis gjerninger er i mørket, og som sier: Hvem ser oss? og hvem kjenner oss? Å, for en forvrengning hos eder! Skal pottemakerens leire aktes som om den var pottemakeren? Skal verket si om ham som gjorde det: Han gjorde mig ikke? Eller skal det formede si om ham som formet det: Han hadde ingen forstand? Jesaja 29:9–16.